

Luminează orașul prin tine!

Dragi cititori,

Cei doi ani care au trecut de la câștigarea titlului de Capitală Europeană a Culturii au fost intenși și plini de provocări. Faza de StartUp se apropie încet de final.

Am facilitat parteneriate, am luat pulsul orașului și am identificat parteneri internaționali. Ne-am confruntat cu obstacole și am inspirat dezbateri. Ca la orice început de drum, am învățat să deslușim căi neumblate. Timișoara devine o Capitală Europeană a Culturii.

Suntem conștienți de amploarea misiunii care ne-a fost încredințată,

dar avem ambiții și așteptări pe măsură. Știm că această călătorie nu va fi ușoară. Și suntem mai convinși ca niciodată de potențialul de dezvoltare pe care Timișoara 2021 îl reprezintă - pentru oraș, pentru cetățeni și pentru oamenii de cultură ai acestuia.

Începe Faza de Acțiune. Programul nostru pe 2019 cuprinde numeroase colaborări, spectacole, concerte, expoziții și noi spații cu potențial cultural. Simțim energia și o dorință puternică „de a lumina orașul”, din partea unei comunități care crește neîncetat.

Privind înapoi spre anul 2018, vedem o perioadă în care orașul nostru și-a deschis porțile către noi perspective. Evenimente impresionante precum **BEGA!**, **Lumina Libertății**, **Memoriile Cetății și Cămine în mișcare** au oferit spectatorilor ocazia să întâlnească arta în locuri neobișnuite. Publicul a participat la ateliere organizate în cadrul **Power Station** sau prin inițiative ale partenerilor noștri, precum **La pas** și **Atelier Identitate**. Artiști invitați din Italia (**Teatro delle Albe**), Spania/Țara Bascilor și Irlanda de Nord (**Windows**), din Austria și Bulgaria (**Lumina Libertății**), din Norvegia și New York (**Re:Tracing Bartok**) ne-au

adus câteva frânturi de lumină din alte culturi europene.

Veniți cu noi în 2019 să Luminați orașul PRIN VOI, să facem împreună următorii pași.

Citiți Știri21 ... și promitem să vă oferim noi ediții cu regularitate, să vă ținem la curent cu ceea ce se întâmplă cu Timișoara 2021, dar și cu noutăți legate de dezbaterile și evenimentele care au loc în întreaga Europă. Citiți în continuare...

- Echipa Timișoara 2021

Dramaturgul macedonean, membru al Academiei Macedonene de Științe și Arte, Goran Stefanovski s-a stins, mult prea devreme, în data de 27 noiembrie 2018. La 66 de ani, era considerat unul dintre cei mai buni scriitori europeni, piesele sale jucându-se în numeroase țări de pe întregul continent.

În cadrul seriei de proiecte desfășurate în perioada 1992-2001, acesta a fost inițiatorul unor noi abordări dramaturgice, prin intermediul unor piese/ proiecte precum SARAJEVO - POVEȘTILE UNUI ORAȘ, BACCHANALIA, EURALIEN și HOTEL EUROPA, implicând adesea un public mobil și cu colaborarea a numeroși regizori de teatru. Curajul său de a lansa provocări, nu doar prin conținut, ci și prin formă, l-a transformat într-un maestru al soluțiilor.

Timișoara 2021 era următoarea pe lista sa de colaborări, printr-o intervenție dramatică spectaculoasă. Am ratat această șansă.

Pentru a exemplifica auto-ironia și inteligența atât de pătrunzătoare care îl caracterizau, vom republica legendara sa piesă *Cearta dintre mine și Kafka*, în prima ediție a European Insight din cadrul **News21**.

CEARTA DINTRE MINE ȘI KAFKA

de Goran Stefanovski

Am un prieten. Franz Kafka. E scriitor. Slab, timid și, să zic, neliniștit. Ne întâlnim vinerea la o cafea în cartier. Mă apreciază și-mi cere sfatul. Eu sunt ce s-ar numi un scriitor consacrat, el, începător... Eu beau cafea neagră tare, el decafeinizată sau ceai de mentă.

Tocmai a terminat primul roman, „Procesul”. L-am răsfățat, o materie dificilă, nu prea șlefuită, necomercială. A recunoscut că e în impas. I-am zis că trebuie diversitate, să vadă lucrurile în perspectivă, să urmeze un curs de creație, să facă networking, să aplice pentru un grant.

Caută Acțiunea Culturală Europa, i-am sugerat, am vechi prieteni acolo. I-am

dat un link. Mi-a spus că nu prea se pricepe la computere.

Eu: Cum nu te pricepi!? Trebuie să intri în lumea digitală!

Kafka: Ce e Acțiunea Culturală Europa?

Eu: O organizație de lobby. Cadrul unde să dezvoltăm opinii comune, schimburi de idei. Doar ești un player în cultură.

Kafka: Ce sunt?

Eu: Un actor cultural, Kafka, nu doar așa, scriitor alienat. Tu ai o voce. Ai responsabilități politice. Poți comenta politicile europene.

Kafka: Eu sunt romancier.

Eu: Romancier, dar unde trăiești? Pe lună? Nu, Kafka, ci în Europa. Vrei, nu

vrei, ești prins în proiectul european. Fără investiția publică în artă și cultură, tu n-ai cum publica romanul. Ești într-o asociație de scriitori?

Kafka: Nu.

Eu: Vezi? Nu ești reprezentat.

Cooperarea culturală contează! Să încerc puțină psihanaliză. Numele protagonistului, K., înseamnă Kafka, adică tu. Da?

Kafka: Nu.

Eu: Vezi, am dreptate. Ergo, K. e scriitor.

Kafka: Este bancher.

Eu: Și scrie în timpul liber.

Kafka: Nu scrie.

Eu: Ei, scrie în minte. Are imaginația febrilă a scriitorului.

Kafka: Febrilă?

Eu: Știi tu. E un scriitor frustrat. Fără țintă. Fără acces la opinie, la dezbateri, la decidenți. Nu are un dialog structurat cu societatea civilă.

Kafka: Nu-mi pasă mie de chestia asta.

Eu: Dar la chestia asta îi pasă de tine.

Politica europeană îți influențează mersul, respirația, sandvișul de dimineață. Trebuie să ai o atitudine!

Kafka: K. n-are o atitudine.

Eu: Și asta e o atitudine: atitudinea culturală de non-profit. Dar tu poți aduce un mesaj mai clar, mai coerent.

Kafka: Nu sunt scriitor politic.

Eu: Vrei grant sau nu?

Kafka: Vreau.

Eu: Atunci dă romanului tău o valoare socială cuantificabilă... Rescrie!

Kafka: Să rescriu!? Ce?

Eu: Romanul.

Kafka: Cum?

Eu: Titlul, să zicem, nu e „Procesul” ci „Procesul european”.

Kafka: Dar nu-i așa.

Eu: Presupunem că este. Deodată lucrurile se potrivesc. Vor apărea probleme acute: K. se pierde în arena comună, nu are viziunea Europei sustenabile și coerente, nici acces la arte, dreptul lui fundamental!

Kafka: Dar romanul nu e despre asta.

Eu: Și n-ai vrea să fie? Ajustează-l după proiectul european.

Kafka: De ce?

Eu: Să iei grantul! Sau lucrezi la nivel comunitar. Predai creative writing la pușcăriași, persoane cu handicap sau dependenți de drog.

A spus că încearcă. Vinerea următoare mi-a dat raportul.

Kafka: Am intrat pe situl Consiliului pentru Arte. Am încercat să mă conectez. Dar trebuie să fii membru și mi-au cerut detalii.

Eu: Vezi, e ușor.

Kafka: Apoi chestionarul de eligibilitate. Aplic în calitate de persoană sau organizație? Am ezitat. „Dacă nu sunteți sigur, citiți secțiunea «Mod de aplicare: Cine poate aplica». S-a afișat dupaia fereastra „recalculare”. Ce sumă cer? Dar eu nu scriam aplicația, căutam doar formularul. La nivelul următor veneau trei opțiuni, niciuna despre scris: Solicitați finanțare pentru: curs, film, sau echipament la mâna a doua?

I-am înlăturat plângerile cu un gest. Am mai comandat o cafea, mi-am scos iPadul. În câteva minute i-am găsit date despre diverse granturi. Cu privirea laterală, îi vedeam admirația.

Vinerea următoare mi-a spus că a studiat materialele, a schițat un story de atașat la aplicație, s-a silit să apese pe toate butoanele cerute. Se afla, evident, sub influența mea.

Eu: Dă-i drumul, Kafka! Acum e momentul!

I-am spus că așa se cheamă o importantă conferință de la Bruxelles, unde am fost invitat... Mi-a propus să-mi citească din proza lui, am acceptat bucuroși. Titlul, „Metamorfoza”.

“Într-o bună dimineată, când Gregor Samsa se trezi în patul lui, dintr-un vis zbuciumat, se pomeni metamorfozat într-un monstruos operator cultural. Zăcea întins pe o grămadă de formulare de hârtie și dosare din plastic și, când ridica puțin capul, își vedea corpul care arăta ca un dulap metalic de birou. Plapuma abia se mai ținea să nu alunece de pe el complet. Nenumăratele lui sertare se deschideau și se închideau neajutorate, iar etichetele îi jucau în fața ochilor: Propuneri, Aplicații, Burse, Conferințe, Angajamente publice, Mostre de buget, Dezvoltarea audienței, Surse de finanțare.

Oh Doamne, gândi el, ce treabă extenuantă mi-am luat pe cap! Să completez formulare de dimineța până seara. E mult mai enervant decât scrisul propriu-zis și pe deasupra mai ai și grija interminabilelor conferințe, networking, călătorii regulate, mese neregulate, cunoștințe întâmplătoare, care sunt totdeauna noi și nu ajung prieteni apropiați niciodată.” Câteva paragrafe, promițătoare. L-am încurajat să scrie mai departe. M-a rugat să-l ajut la formularele de grant.

Eu: OK. Ce întrebări ai? ...

Kafka: Ce vreau să fac?

Eu: Să scrii un nenorocit de roman.

Kafka: Ideea artistică are forță? A fost analizată riguros? Planul duce la îndeplinirea obiectivului?

Eu: Da. Da. Da.

Kafka: Ce scop are activitatea mea?

Eu: Să scrii romanul.

Kafka: Asta am zis la ce vreau să fac. Dar scopul?

Eu: E același.

Kafka: Sunt două întrebări... Ce efect va avea acțiunea mea asupra oamenilor. Va fi aceasta o experiență bună, de impact, care să-i transforme?

Eu: Vor plânge și vor râde.

Kafka: Să scriu așa?

Eu: Nu.

Kafka: Cum organizez bugetul, fluxul monetar?

Nu-mi prea mai găseam cuvintele. I-am spus că prietenii mei de la Acțiunea Culturală Europa sunt perfect calificați și bucuroși să ajute.

A urmat o tăcere neplăcută. El a aruncat hârtiile în aer și a declarat că i-a ajuns.

Eu: Calmează-te, Kafka. Fezabilitatea e totul. Asta nu e rău.

Kafka: Fezabilitatea? De-aia n-am învățat să merg pe bicicletă. Că am avut probleme de fezabilitate la echilibru. N-am învățat să-not. Având probleme de fezabilitate la plutit. N-am învățat să fac dragoste. Și de-aia scriu. Am probleme de fezabilitate cu lumea. Refuz să merg cu bicicleta după cifre, ori să înot, să fac dragoste, să scriu după cifre.

Eu: Vrei să spui că eu scriu după cifre?

Kafka: Nu-mi pasă cum scrii tu.

Eu: Nu strică să fii orientat în timp și spațiu.

Kafka: Orientat? Da, te rog!...

Clasifică-mă tu pe Amazon. Pune-mă într-o nișă: Crimă, aventuri, mistere, fantezie? Politică sau roman sentimental? De interes homosexual-lesbian? Istoric, horror, umor, lad lit?

Eu: Îmi pare rău, dar în jurul nostru există o lume adevărată!

Kafka: Adevărată, ai zis?

Eu: Da. Și vreau să-mi găsesc în ea locul meu adevărat.

Kafka: Mă bucur pentru tine.

Eu: Pe cine ataci tu?

Kafka: Pe cine aperi tu?

Eu: Nu mă cunoști deloc.

Kafka: Am intuiția mea. Fii atent să nu ajungi un clișeu ambulant. Ca un personaj din acelea care, la sfârșitul romanului meu, i-au tăiat gâtul lui K.

Eu: Eu sunt sensibil, Kafka. N-aș vătăma o muscă!

Kafka: Du-te naibii!

Eu: Ăsta e limbaj politic. Ziceai că nu ești scriitor politic.

Kafka: O să-mi ard manuscrisele.

Eu: Haida-de! Ăsta chiar că e un clișeu!

Kafka: Du-te naibii.

A plecat trântind ușa. S-a lăsat o lungă tăcere. Am crezut că o să fie OK și n-a fost. N-o arătam, dar mi se cam clătinase încrederea. Mi s-a tulburat somnul, mi-am pierdut pofta de mâncare... E epoca austerității, mi-am zis, țări întregi dau faliment, voi mai primi comenzi?, dacă producătorii nu-mi mai răspund la telefon...

N-am mai luat cafea, am trecut la ceai de mentă. Vinerea următoare stăteam singur la cafenea. În colț, un bărbat pe care-l mai văzusem. M-a invitat să stau la el la masă.

E un coleg scriitor, mai în vârstă, chel, liniștit, a scris niște piese la viața lui, acum e pensionar. Întâmplător auzise conversația de-acum o săptămână.

El: Eu respect fezabilitatea. Nu m-am opus niciodată curentului. Am lucrat pe comandă, m-am conformat gustului public, am avut mereu un patron și am jucat cum mi-a cântat el. Mă cheamă William Shakespare. Spune-mi Will.

Brusc mi-am dat seama care-i problema mea. El a lucrat sub un patron, eu doar sub patronajul unor comitete. Mi-am deschis inima la el, i-am spus că scriu despre Acțiunea Culturală Europa, Conferința de la Bruxelles... Și am exclamat, trebuie să dovedim că suntem MAI MULT! La care el zise, delicat: S-avem grijă să nu fim mai puțin.

Cred că suntem la începutul unei frumoase prietenii.

Articol apărut în revista România Literară, în anul 2012, în nr.9 - Meridiane: Goran Stefanovski - Cearta dintre mine și Kafka de Ioana Ieronim

ȘTIRI DIN EUROPA

Belgrad

Cea de-a 150-a aniversare a Teatrului Național Belgrad

După mai multe încercări de a crea un teatru profesionist permanent în Belgrad, cu o primă reușită în 1842, materializată prin înființarea unui teatru care a supraviețuit pentru puțin timp, dar care a arătat fără îndoială cât de necesară era existența unui teatru în țară și în capitala acesteia, în 1868 a fost fondat Teatrul Național din Belgrad. Astăzi, la 150 de ani de la înființare, la Teatrul Național din Belgrad, care atrage anual aproximativ 150.000 de spectatori, se joacă zilnic două spectacole, pe două scene în același timp.

Viața și opera Marinei Abramovic la Muzeul de Artă Contemporană din Belgrad

Expoziția acestei renumite artiste se va deschide în septembrie 2019 și va dura până în ianuarie 2020, marcând grandioasa revenire în Serbia a Marinei Abramovic, a cărei ultimă expoziție independentă în țara natală a avut loc în 1975. Expoziția retrospectivă Cleaner, care se va expune doar în 7 orașe din Europa: Stockholm, Copenhaga, Oslo, Bon, Florența și Torun (Polonia) va avea ca destinație finală Muzeul de Artă Contemporană din Belgrad. Expoziția va include opere de grafică, pictură și instalații create de-a lungul întregii cariere a Marinei Abramovic, inclusiv din perioada în care a activat la Belgrad, anii 1970.

Graz

La strada - Festival de teatru de stradă și teatru de păpuși

În fiecare vară, la începutul lunii august, orașul Graz se transformă într-o scenă imensă pentru festivalul de teatru de stradă și teatru de păpuși. Ediția din 2019 a evenimentului va avea loc între 26 iulie și 3 august.

Pasagerii care așteaptă trenul în gară nu și-au putut crede ochilor când o „agenție profesionistă de rămas bun din stație” a sosit la fața locului pentru a pune în scenă o splendidă ceremonie - croită după dorințele lor: romantică sau stoică, cu un final marcat de lacrimi și batiste. Aceasta este doar una dintre „improvizațiile” festivalului care transformă în mod conștient locații neobișnuite, din Graz și alte comunități din Stiria, în spații pentru spectacole.

La Strada este singurul festival din Austria care colaborează cu artiști internaționali renumiți ce explorează noi forme de exprimare, în afara teatrelor consacrate. Festivalul susține producțiile inovatoare și ajută artiștii austrieci să devină cunoscuți în cadrul circuitului de festivaluri pan-europene.

În 1998, când se afla la început, festivalul a pornit de la ideea de a aduce spectacolele de stradă și de teatru de păpuși mai aproape de public. Până în acel moment, aceste forme de artă fuseseră aproape necunoscute în Austria. Astăzi, artiștii abordează subiecte contemporane presante pe teme precum migrația și globalizarea, consumul, energia și transportul.

Sofia

Reputația sa de oraș european modern cosmopolit și artistic se datorează în mare măsură numeroaselor evenimente naționale și internaționale pe care le găzduiește Sofia – festivaluri de muzică, film, artă și tradiții, precum și saloane de artă. Festivalul Internațional Sofia Music Weeks (Săptămânile Muzicii la Sofia) este cel mai important eveniment muzical din Sofia, dar și din Bulgaria. Acesta are loc în fiecare an, în lunile mai și iunie.

Festivalul de Artă Digitală este un eveniment de artă contemporană unde sunt prezentate spectacole de teatru experimental, lucrări multimedia, instalații, lucrări de design asistat de calculator, compoziții electro-acustice, etc. Are loc în luna iunie, în sălile de expoziții ale Uniunii Artiștilor Bulgari.

Festivalul Internațional de Folclor de la Sofia - Vitosha Festival - prezintă spectacole de dansuri tradiționale și folclor muzical. Acesta are loc anual în luna iulie, pe scene în aer liber, amplasate în fața Teatrului Național și în câteva dintre cartierele capitalei.

Sprite Graffiti Fest reunește tineri din numeroase țări pasionați de una dintre cele mai provocatoare arte urbane, desenele graffiti. Acesta are loc în fiecare an în luna iunie, în grădina publică din jurul Palatului Național al Culturii).

Zagreb

Cea de-a 100-a aniversare a Cvartetului Zagreb

Cvartetul Zagreb, cel mai vechi ansamblu de muzică de cameră din Croația, sărbătorește 100 de ani de activitate, în 2019. Ansamblul a fost înființat în 1919 de Vaclav Huml, Ladislav Miranov, Milan Graf și Umberto Fabbri. S-a pornit de la ideea de a încuraja activitatea compozitorilor și interpreților de muzică din Croația. În anul următor, o mare parte dintre compozitorii locali și străini își dedicau deja operele acestui ansamblu.

Cvartetul din Zagreb a susținut spectacole pe cele mai mari scene din lume, iar numărul înregistrărilor sale stă mărturie pentru repertoriul bogat al acestuia și pentru modul în care membrii lui au deservit cultura croată în calitate de păstrători credincioși ai producțiilor muzicale croate.

În 2019, Cvartetul din Zagreb va avea spectacole pe 6 martie, 25 aprilie și 5 mai la Institutul Muzical Croat.

Croația marchează împlinirea a 100 de ani de la sfârșitul Primului Război Mondial

Muzeul de Istorie a Croației din Zagreb va marca centenarul anului 1918 - sfârșitul Primului Război Mondial - prin organizarea unei expoziții cu titlul „1918 - Un moment de răscruce pentru Croația”, care s-a deschis în mod simbolic sâmbătă, 11 noiembrie a.c., la ora 11:00am, la exact 100 de ani de la intrarea în vigoare a armistițiului care a pus capăt luptelor dintre Aliți și Germania. Expoziția, care va rămâne deschisă până în data de 19 mai 2019, include peste 500 de exponate, în plus față de materialele din arhive și biblioteci, care vor fi selectate din colecțiile proprii ale muzeului, precum și din colecțiile deținute de alte instituții. Pentru istoricii croați, anul 1918 reprezintă un moment de răscruce din punctul de vedere al istoriei politice și sociale a țării. Spre sfârșitul acestui an, Croația a încetat să mai facă parte din Austro-Ungaria, înainte de a se alătura unei noi țări a Slavilor de Sud care a devenit ulterior Iugoslavia.

Vienna

Opera de stat din Viena la cea de-a 150-a aniversare

Opera de Stat din Viena își va celebra în 2019 cea de-a 150-a aniversare cu nouă premiere. Atracția următoarei stagiuni va fi spectacolul Femeia fără umbră de Richard Strauss care va avea loc pe 25 mai 2019 – 150 de ani de la data la care s-a deschis oficial opera.

În 2019, Viena va sărbători 150 de ani de la marea deschidere a operei pe renumitul bulevard Ringstrasse. Opera de Stat din Viena s-a deschis oficial în 25 mai 1869, cu o punere în scenă a operei Don Giovanni de Mozart. Pentru a marca această aniversare specială opera va organiza o ceremonie oficială, care va fi urmată de premiera noii producții a operei lui Richard Strauss, Femeia fără umbră, în seara zilei de 25 mai 2019. Evenimentele aniversare vor continua în ziua următoare, în piața Herbert-von-Karajan-Platz, în afara sălii de spectacole. Spațiile publice din zona sălii vor găzdui spectacole neconvenționale pline de surprize, cu cântăreți ai operei, invitați speciali, dansatori de la Baletul de Stat din Viena și mulți alți artiști

ImPulsTanz: 35 de ani de spectacole, ateliere și proiecte de cercetare socială

Fondat în 1984, ImPulsTanz a devenit unul dintre cele mai remarcabile festivaluri de dans contemporan din lume. Sute de dansatori profesioniști, coregrafi, profesori și admiratori pasionați de dans din întreaga lume se întâlnesc aici, studiază împreună, fac schimburi de experiențe și transformă în fiecare vară Viena într-un epicentru al dansului contemporan și al artelor spectacolului.

Peste 100.000 de oameni vizitează anual festivalul, care este cel mai mare de acest tip din Europa, atât din punct de vedere al publicului participant la cele peste 100 de spectacole care au loc în Burgtheater sau Volkstheater, în Schauspielhaus, sălile din MuseumsQuartier sau cele peste 15 săli și spații suplimentare din oraș, cât și în ceea ce privește numărul de participanți la cele aproximativ 200 de ateliere și proiecte de cercetare pentru începători și profesioniști găzduite de studiourile Arsenal.

Următoarea ediție a Festivalului Internațional de Dans de la Viena - ImPulsTanz va avea loc în perioada 11 iulie - 11 august 2019

Budapesta

În 2019 se va redeschide Opera Maghiară de Stat

Opera Maghiară de Stat – inaugurată în 1884 – este capodopera lui Miklós Ybl, unul dintre cei importanți arhitecți maghiari ai tuturor timpurilor. Clădirea este un splendid exemplu de stil neo-renascentist, bogatele sale ornamente având și câteva elemente baroce. Sala poate găzdui 1300 de persoane și, deși Opera Maghiară de Stat nu este cea mai mare ca dimensiune, aceasta ocupă locul 3 în Europa din punctul de vedere al acusticii, după Scala din Milano și Opera Garnier din Paris. Cea mai cunoscută operă pusă în scenă aici este Spărgătorul de nuci, care s-a bucurat de o popularitate neîntreruptă ani de-a rândul și, în ciuda faptului că se joacă pe tot parcursul lunii decembrie, biletele la acest spectacol de balet al lui Tchaikovsky sunt aproape imposibil de obținut. Clădirea va fi în renovare până în primăvara anului 2019, de aceea Opera și-a început stagiunea 2017/2018 la Teatrul Erkel din Budapesta. Totuși, Magazinul Operei, și anumite părți ale clădirii se pot vizita pe perioada renovării, zilnic între orele 15 și 16.

Festivalul Internațional de Circ din Budapesta

Prin aceste spectacole de o frumusețe ireală, se va sărbători cea de-a 250-a aniversare a circuitului contemporan, iar timp de o săptămână, în perioada 8-14 ianuarie 2019, Capital Circus din Budapesta va fi gazda unor acrobații impresionante realizate de cascadori îndrăzneți. Artiștii vin din întreaga lume, printre ei numărându-se Trupa Națională de Acrobați din China, trio-ul rusesc de clovni Without Socks și Agustín Viglione din Argentina. Până în data de 15 martie 2019, Circus Capital va prezenta o serie de atracții de cea mai bună calitate.

Festivalul Internațional de Documentare Budapesta 23-28 ianuarie 2019, Cinema City Aréna

Timp de câteva zile, în capitala Ungariei vor rula documentare creative din întreaga lume, fiecare prezentând publicului teme diverse. Pe parcursul acestei competiții internaționale, fiecare documentar va fi urmat de sesiuni de întrebări și răspunsuri, care vor da spectatorilor ocazia de a aprofunda subiectele tratate.

Leeuwarden 2018, Capitală Europeană a Culturii

În data de 1 ianuarie 2018, Leeuwarden a devenit Capitală Europeană a Culturii 2018. Leeuwarden este deja capitala provinciei olandeze Friesland din nordul Țărilor de Jos. Această regiune este cunoscută și ca ținutul lacurilor, aici călătorind numeroși turiști care vara străbat cu barca acest peisaj verde, plin de apă, cât vezi cu ochii.

Tema centrală a Programului Cultural al orașului Leeuwarden: The iepen mienskip - comunitate deschisă și-a propus să conecteze diferite tipuri de comunități din întreaga Europă, atât online cât ‘în viața reală’.

Programul a fost structurat pe trei teme. Prima temă s-a referit la modul în care natura și cultura relaționează una cu cealaltă în cel mai larg sens. A doua temă s-a concentrat pe relația dintre oraș și mediul rural. A treia temă a avut ca punct central modul în care oamenii trăiesc împreună în aceste locuri și modul în care comunică și interacționează culturile coexistente.

Valletta 2018, Capitală Europeană a Culturii

Programul Cultural Valletta 2018 a început pe 20 ianuarie 2018: pe parcursul anului în care orașul a fost Capitală Europeană a Culturii s-au desfășurat o serie de peste 140 de proiecte și 400 de evenimente. Programul Cultural a fost construit în jurul a patru teme: Generații, Trasee, Orașe și Insule. Valletta 2018 a investit într-un program care a implicat aproximativ 1000 de artiști, curatori, grupuri de artiști, interpreți, susținători de ateliere, scriitori, designeri, coruri și cineaști locali și internaționali. În timp ce numeroși artiști internaționali au colaborat cu artiștii locali pe parcursul programului desfășurat în 2018, artiștii din Malta au călătorit în Capitala Europeană a Culturii înfrățită, Leeuwarden din

Țările de Jos, dar și în alte orașe din Cipru, Japonia, Polonia și Grecia.

În centrul programului 2018 s-au aflat mai multe proiecte de infrastructură concepute pentru a se dezvolta și a se extinde și după 2018.

Matera 2019, Capitală Europeană a Culturii

Matera este un oraș din regiunea Basilicata, aflată în sudul Italiei, cunoscută sub numele de „la città Sotterranea” (Orașul Subteran) datorită numeroaselor sale case din piatră gri, săpate în stâncă. Din 1993, când Unesco a inclus pe harta Patrimoniului Mondial centrul istoric

al Materiei și parcul său de Biserici Rupestre, numărul vizitatorilor crește rapid.

din Matera., umplând orașul de muzică și lumini. Ceremonia de deschidere nu se va termina pe 19 ianuarie, ci va răsună în întreaga regiune Basilicata. Pe 20 ianuarie, fiecare fanfară din Basilicata va găzdui o fanfară străină în localitatea sa, iar muzicienii vor cânta împreună în piața principală și vor însuflă atmosfera din centrul localității. Basilicata include 131 de localități, majoritatea având propriile lor fanfare.

Plovdiv 2019, Capitală Europeană a Culturii

Plovdiv este unul dintre cele mai vechi orașe locuite continuu din Europa. Străzile pietruite evocă istoria bogată a acestui oraș: inițial o așezare tracică, mai târziu oraș roman, apoi bizantin, înainte de a face parte din Imperiul Otoman, pentru ca în final să devină parte a Bulgariei. Plovdiv este o răscruce a culturilor antice.

Programul Plovdiv Capitală Europeană a Culturii este structurat pe patru platforme tematice. Sensul de bază și cheia pentru înțelegerea întregului program, este motto-ul „Împreună”. Clar și universal, acest motto rezumă într-un singur cuvânt atât mândria, cât și cele mai mari provocări ale programului orașului Plovdiv.

Evenimentul de deschidere a Plovdiv 2019 - CEaC va avea loc sâmbătă, 12 ianuarie 2019.

Deschiderea se va desfășura pe parcursul

unui week-end prelungit, care va cuprinde o serie de evenimente susținute în spații închise și în aer liber, pe întreg teritoriul orașului. Spectacolul care va combina muzica, luminile și dansul, va fi o cheie atât pentru întregul an care urmează cât și pentru conceptul în cadrul căruia cetățenii nu vor fi simpli spectatori sau actori, ci și creatori de evenimente. La acest eveniment vor lua parte peste 1500 de participanți din Bulgaria și din străinătate.

Sloganul Matera 2019 „Open Future” (Viitorul este deschis) a fost ales datorită oportunității de a se îndrepta spre deschidere, în toate sensurile acestuia: deschis, adică „accesibil tuturor”; deschis, adică „disponibil, liber și fără restricții”; deschis, adică „fără a ascunde gândurile sau sentimentele cuiva”; deschis, adică „acceptând încă dezbaterele”. Ceremonia de deschidere a programului Matera Capitală Europeană a Culturii 2019 va avea loc în data de 19 ianuarie 2019 și reînvie o minunată tradiție muzicală din sudul Italiei, printr-o sărbătoare extraordinară care se va desfășura pe străzile

INTERVIURI

Să îi ascultăm pe oamenii care au făcut lucrurile să se întâmple în 2018

INTERVIURI DE DANIELA RAȚIU

TMWORKS

Cristina da Milano - specialist în dezvoltarea de audiențe/implicarea publicului

Cristina da Milano, ești unul dintre cei mai respectați experți europeni în strategii de dezvoltare și de implicare a publicului. Timișoara este în proces de pregătire pentru 2021, ca viitoare Capitală Europeană a Culturii. Ai fost la Timișoara și ai simțit pulsul orașului. Cum ți s-a părut Timișoara?

Nu cunoșteam deloc Timișoara și prima dată am fost acolo în octombrie 2017. Impresia mea a fost imediat una pozitivă, este un oraș plin de istorie, dar, în același timp, foarte contemporan și viu. Cred că are toate premisele pentru a fi o Capitală Europeană a Culturii foarte interesantă, atât

datorită contextului său istoric și cultural, cât și datorită actualei poziții pe care o ocupă pe scena artistică și culturală contemporană, obținută prin instituțiile sale, dar și prin eforturile unor generații foarte tinere și active de producători/organizatori culturali din sectorul ONG.

Cât este de complicat pentru un oraș est-european ca Timișoara, cu o anumită istorie comunistă, post-comunistă, marcată de o tranziție destul de greoaie, după cum știm cu toții, și care, din păcate, nu s-a terminat încă - cum influențează un astfel de context dat un proiect de anvergură TM2021?

Desigur, istoria lasă întotdeauna urme și e nevoie de timp pentru schimbările profunde. Cred că TM2021 trebuie să țină cont de toate acestea (și chiar face asta). Principala dificultate pe care am simțit-o atunci când am avut ocazia să lucrez cu manageri și profesioniști din domeniul cultural a fost o anumită lipsă de încredere care pare să existe și în relația dintre sectorul public și cel privat/al ONG-urilor, probabil din cauza lipsei de cunoaștere și înțelegere reciprocă, din cauza faptului că nu sunt obișnuiți să lucreze unii cu alții. După părerea mea, colaborarea dintre aceștia

este esențială pentru succesul TM2021, și de aceea aș continua să investesc în formări și dezvoltarea de capacități – așa cum TM2021 a și început să o facă în mod foarte eficient – pentru a facilita acest dialog.

Punctul central al preocupărilor tale, dar și al proiectelor/strategiilor tale culturale din întreaga lume, este publicul. Ce crezi că este cel mai important, ca parte din proiect: strategia de atragere sau strategia de implicare a publicului?

Primul răspuns care îmi vine în minte ar fi strategia de implicare a publicului:

totuși, dacă mă gândesc mai rațional, aș spune că ar trebui să ne străduim cu toții să evităm capcana de a privi aceste două elemente ca fiind separate. Atragerea și implicarea sunt două fețe ale aceleiași monede, reprezentând relația cu publicul, care se poate crea prin modalități diferite, prin strategii diferite. Desigur, efortul de a munci în direcții paralele este mai mare, dar cred că a avea o viziune holistică, care include atragerea și implicarea publicului și încearcă să găsească un echilibru între cele două, este cea mai bună modalitate de abordare a problemei participării culturale.

DANTE21

Marco Martinelli - director
Teatro delle Albe (Italia)

Marco Martinelli, luna trecută ai participat la Timișoara la o întâlnire cu publicul, împreună cu Ion Caramitru, Teatrul Național București. Pretextul acestei întâlniri a fost o discuție tehnică despre actul teatral din ziua de astăzi, într-un prezent atât de volatil și presant, căci trăim cu toții într-o epocă în care toți trebuie/ar trebui să fim senzaționali. Ai ajuns la o concluzie sau ai găsit soluții privind modul în care putem evita aceste amenințări? Dacă sunt acestea amenințări?

Desigur, nu am soluții gata-făcute pentru a răspunde la întrebarea ta, după părerea mea, chiar și într-un prezent volatil, așa cum ai spus, plin de incoerență și care îți cere să știi doar dacă ești bun sau rău, dacă ești învingător sau pierzător (emisiunile TV ne învață multe în acest domeniu...), trebuie să credem în continuare că mai este și o altă cale, o altfel de abordare asupra lumii în care trăim. Și dacă nu ne plac prezentul în care trăim, societatea sau politicienii noștri, ce altceva putem face decât să ne păstrăm bunăvoința și puterea de a continua să ne urmăm visurile? Ar trebui să fim cu toții conștienți de posibilitatea pe care o avem de a ne trasa propria cale. Una concretă, pentru a înfrunta epoca în care trăim.. Cred că este ceva universal,

și anume dorința de a face, nu contează dacă dai greș. Trebuie să luăm în calcul posibilitatea de a da greș. Când ne-am apucat de teatru, Ermanna (soția și partenerul meu artistic) și cu mine, împreună cu colegii noștri de trupă, eram atât de tineri și încrezători, adică, nu aveam bani, dar ne-am dorit să facem teatru, să jucăm, să creăm. Eram încăpățânați ca niște măgari! Sigur că au fost dificultăți, eram în ultima parte a anilor '70, locuiam la Ravenna, un orașel de provincie. În acea perioadă, în orașul nostru, nimeni nu producea Teatru și nimeni nu ne cunoștea, mulți ne-au sugerat să ne mutăm la Roma sau la Milano și să participăm la audiții cu marii dramaturgi și regizori italieni, dar ne-am hotărât să ne stabilim în provincia noastră, am organizat repetiții în garajul nostru, iar când aveam noroc, în câte-o sală de parohie, dar ceea ce am făcut noi atunci a fost să ne urmăm visurile și am continuat să ne hrănim cu Poezie și Teatru. N-am mers la școli de teatru, am crescut cu cărțile marilor autori și cu practica, multă practică. Și zi după zi am devenit ceea ce suntem acum, o companie de teatru foarte eterogenă, în care alături de fondatorii săi (Ermanna, Marcella Nonni, Luigi Dadina și eu) există și o generație de tineri actori, fiecare cu propriile sale trăsături. Iar munca merge înainte...

Întrebarea mea este mai ales despre Timișoara. Cum te-ai simțit aici?

Desigur, nu pot vorbi în numele unui

oraș și al unei țări în care nu trăiesc, dar ceea ce am văzut la Timișoara, prin oamenii pe care i-am întâlnit, în cadrul atelierelor pe care le-am susținut cu studenți, actori, cântăreți, a fost o mare dorință de a face, de a lucra, de a crea. Au fost curioși, interesați, implicați în ceea ce făceam. Și am avut discuții interesante pe parcursul zilelor pe care le-am petrecut împreună. Aceasta este substratul perfect pentru a face să încolțească Arta și parcursurile artistice.

Dacă ai putea da Timișoarei câteva sfaturi, aceasta va fi Capitală Europeană a Culturii în 2021, care ar fi acelea? Având în vedere CV-ul tău impresionant, experiența ta în teatru, nu cred că este greșită folosirea cuvântului „sfat”.

E greu să dai sfaturi, cred că proiectul unui Capitale Europene a Culturii este ceva foarte articulat și complex, iar fiecare oraș ar avea nevoie de o perspectivă specifică. Fiecare Capitală Europeană a culturii trebuie să beneficieze de dreptul, dar să își asume și riscul de a se schimba și de a se îmbunătăți. Iar a schimba un oraș nu înseamnă a-l revoluționa, ci înseamnă a merge împreună și a implica locuitorii orașului.. Candidatura este o oportunitate, nu doar din punctul de vedere al banilor, ci și din punctul de vedere al unui adevărat impact social și cultural impact care se poate încuraja. Așadar, asumați-vă acest risc, cu toate dificultățile aferente (pentru că știu că nu este simplu) și, ca în cazul fiecărei creații artistice, să ținem lumina vie, o lumină fertilă și vitală, să credem în proiect și să fim prezenți în cadrul acestuia.

TEATRUL CA REZISTENȚĂ

Cristina Modreanu - scriitor, jurnalist, curator

Cristina Modreanu, Teatrul ca Rezistență, proiect pe care l-ai inițiat a se desfășura în cadrul TM2021, nu este prima ta întâlnire cu Timișoara. Ai fost selecționer pentru Festivalul Dramaturgiei Românești de la Timișoara. Dacă ar fi să definești, din

perspectiva ta, care ar fi vibe-ul cultural al Timișoarei?

Relația mea cu Timișoara este una de lungă durată: am fost selecționerul festivalului organizat de Teatrul Național în două etape ale sale, pe vremea când se numea Festivalul Dramaturgiei Românești – 2005-2008, iar apoi atunci când a devenit Festivalul European al Spectacolului Fest-FDR în 2011-2013. Cu mult înainte de acest moment începusem deja să vin la Timișoara să văd premierele teatrelor de aici, mai ales după 2000, când ele au devenit mult mai active și prezente în peisajul teatral românesc și european. Încă și mai importantă pentru relația mea cu orașul a fost participarea la realizarea în 2014 a Strategiei culturale a municipiului Timișoara, ca expert în artele spectacolului al echipei Metrucub, coordonată de Raluca Iacob. Asta mi-a lărgit orizontul de cunoaștere a scenei artistice din Timișoara, dincolo de teatru și de oamenii săi. Am cunoscut atunci mai mulți operatori culturali independenți, am văzut spații destinate artelor pe care nu le cunoșteam și am înțeles că orașul are un potențial cultural uriaș, din păcate nepus în valoare. Nici nu mi-aș fi permis să propun un proiect pentru TM2021 dacă nu aș fi cunoscut bine locul și pe artiștii săi. Anul acesta am revenit de câteva ori pe perioade de câteva zile, pentru pregătirea proiectului Teatrul ca Rezistență și m-am bucurat să regăsesc un oraș foarte viu, în care permanent se întâmplă ceva. Așadar, aș spune că respirația e bună, iar cu antrenament susținut e posibil să vedem în scurt timp un adevărat maraton cultural în oraș..

Teatrul ca rezistență, un proiect într-o Timișoara care poartă "blazonul" Revoluției din 1989, într-o Timișoară

care și-a avut istoria-i comunistă, un oraș care are o îndelungată tradiție a teatrului multicultural – național, maghiar, german, iar înainte de 1989, teatrul era și o supapă culturală, de "respirație" într-o societate închisă. Consideri că această temă se fundamentează pe un specific local?

De la bun început am gândit acest proiect din punctul de vedere al teatrului timișorean, care are un profil unic în țară. Mai sunt orașe în care există și teatru român și teatru maghiar (Cluj-Napoca) sau teatru român și teatru german (Sibiu), dar Timișoara le are pe toate trei și încă în aceeași clădire! O clădire istorică, de unde a pornit scânteia celei mai mari schimbări socio-politice pe care a traversat-o România în ultima jumătate de secol – nu e deloc puțin lucru! Timișoara, are, în plus, prin trupa Thespis, o mișcare teatrală studențească cu o istorie mai mult decât interesantă, de care sunt legate multe momente de rezistență împotriva valului politic și istoric. Noi am început anul acesta cercetarea în arhive, vom face în 2019 o serie de interviuri cu seniorii acestor teatre, dar și cu spectatori fideli și membrii ai echipelor tehnice, pentru a descoperi și partea subiectivă, personală, a istoriei recente din teatru. O componentă esențială a proiectului este contactul cu comunitatea, activarea unor colecționari pasionați de teatru pentru a recupera cât mai mult din arhivele invizibile, păstrate de spectatori pentru care teatrul a contat. Rămâne de văzut cum funcționa exact această supapă culturală pentru locuitorii orașului – în ce măsură teatrul îi ajuta să reziste și în ce măsură ajuta el, pe de altă parte, procesului de propagandă atent controlat de organele de partid. E o relație complexă și deloc ușor de înțeles, dar ne propunem să o facem animați de o curiozitate reală și onestă, față de trecutul recent care a lăsat atât de multe urme în noi.

Cum simți publicul timișorean? Nici această întrebare nu e întâmplătoare. Se spune adesea că publicul timișorean e destul de rigid, greu de mulțumit. Așa să fie?

Publicul contemporan e mai degrabă neomogen, oriunde ar fi el, nu cred că i se poate pune o unică etichetă. Îl poți simți rigid atunci când ceea ce i se oferă vine într-un cadru și o "împachetare" rigidă, ceea ce se întâmplă poate mai des decât ar trebui, mai ales în instituțiile culturale oficiale. Din experiența mea de spectator, dacă oferta vine într-o altă formă, mai caldă, mai aproape de el, publicul se va manifesta ca atare.

LUMINA LIBERTĂȚII

Ovidiu Mihăiță - regizor, actor, muzician. Auăleu

Ovidiu Mihăiță, aș porni de la premiza că Timișoara nu e geografie. Care e relația ta cu Timișoara?

Sigur că Timișoara nu e numai geografie, dar dacă Timișoara ratează șansa de a intra în istorie s-ar putea să intre în geografie. Relația mea cu urbea este una de dragoste și ură totodată, ca în relațiile disfuncționale, o dragoste activă și o ură pasivă. Să nu mă înțelegeți greșit, nu îmi urăsc orașul natal, urăsc bolile lui și pe cei ce-l otrăvesc.

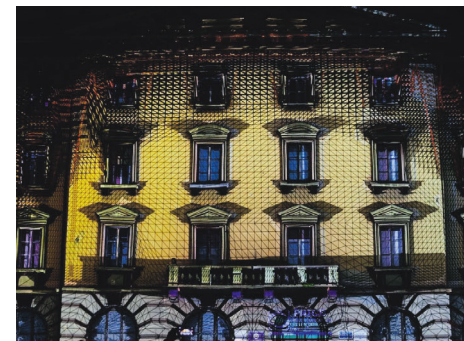
Ai construit în timp un proiect de teatru independent, un brand serios, nu doar local. Ai construit constant, devotat, Auleu Teatru/Scârț Loc Lejer. Ultima ispravă a fost spectacolul Lumina Libertății? De ce Lumina Libertății și nu entertainment?

Lumina Libertății nu a fost un proiect inițiat de Auăleu, a fost un proiect inițiat de Timișoara2021 și a fost posibil datorită efortului susținut al oamenilor de acolo. Am propus un scenariu care să nu conțină entertainment ieftin, pentru asta există stand up comedy și vedete de televizor, noi vorbeam despre altceva acolo... despre istorie, despre istoria comună a unui oraș, a unei națiuni, unde în punctul în care ne aflăm nu e loc de glume și de entertainment. Una peste alta, acest spectacol eveniment a demonstrat că e posibil să se întâmple ceva major în Timișoara, trebuie doar lăsat hate-ul la o parte, precum și interesele personale și trebuie pus umărul. Na, că am zis-o.

Putem spune despre tine, și trupa ta, și asta fără să greșim, că sunteți profesioniști ai artei. Mai mult, voi doar pentru asta trăiți. E viața voastră. Iar acest "trăit" în teatru cu totul nu e posibil fără o relație cu publicul. Cum trăiești această legătură emoțională, despre asta e vorba, despre emoție, cu publicul? Cum îl simți?

Nu m-am raportat niciodată la mine ca la un profesionist, sună prea pretențios, profesioniștii au salarii, diplome, program fix... ceea ce nu e cazul nostru. Personal, încerc doar să îmi fac treaba cât de bine pot. Nu pot spune că trăiesc doar pentru teatru, ar fi patetic, trăiesc pentru multe altele, dar cu siguranță îmi ocupă mult timp, uneori îmi ia un an să scriu un scenariu, alteori șase luni. Conexiunea cu publicul despre care vorbești e o componentă importantă în relația unui teatru cu

publicul său. De multe ori, operatorii culturali oferă publicului ceea ce oferă supermarketurile înfometaiilor, produse de calitate îndoielnică pline de e-uri. Eu mă străduiesc să fiu un producător mic care face doar câteva gemuri și le leagă atent cu celofan și ață, etichetele fiind scrise de mână, încerc să ofer produsul așa cum o o bunică oferă gem făcut de ea nepoțelilor, nimic mai mult.

Ovidiu Mihăiță, sunt convinsă de faptul că, atunci când Timișoara a câștigat acest titlu - Capitala Culturală Europeană 2021, ai fost plin de speranțe cum că acest proiect ar fi o șansă pentru Timișoara de a se scutura de felul oarecum provincial de a produce/manifesta cultură. Ne lipsește coerența culturală, strategia, colaborarea între comunitățile artistice. Pe mine, și sunt sigură că și pe tine, ne întristează.

Unii au spus, cultural vorbind, că nu vom avea nicio șansă niciodată, alții au spus că nu se întâmplă nimic în TM, că nu suntem în stare, că nu are cine, fiecare pasăre murea pe graiul ei, parțial cu dreptatea în cioc. La drept vorbind, dacă o luăm istoric, Timișoara nu a fost cel mai mare producător de artă și cultură, editurile mari au fost în Moldova, teatrul despre care vorbește istoria teatrului românesc nu îl include pe cel timișorean...nu ne putem mândri cu lucrurile astea. În schimb, am avut cea mai mare avangardă în muzica rock & jazz am avut experiment și curaj în teatrul așa zis studențesc.

Fără să hamletizez eu cred că adevărul e în fapte, nu în vorbe, vorbe, vorbe. Orașul are nevoie de produs intern cultural brut atât pentru consum propriu cât și pentru export. Are nevoie de producție pe bandă pentru mase, bandă rulantă cum se spune, dar are nevoie și de ateliere, de mici manufacturi.

MEMORIILE CETĂȚII

Victor Dragoș

Victor Dragoș, ai participat la proiectul Memoriile Cetății. Împreună cu Ana-Maria Ursu v-ați propus să atrageți atenția asupra a zece categorii de persoane vulnerabile – un exercițiu de empatie, aș spune extrem. Folosesc cuvântul "extrem" și asta pentru că noi, Timișoara, nu stăm prea bine la acest capitol. Avem încă multe de învățat?

Nu știu ce să zic despre Timișoara, eu personal însă am avut foarte multe de învățat. Noi ne-am propus să facem vizibili oameni invizibili, forțându-i pe spectatori să trăiască pentru câteva minute o scenă din viața unei persoane discriminate. Eu și Ana jucam mereu personajele negative, opresorii, iar spectatorul primea rolul victimei. A fost destul de extrem și pentru noi să agresăm niște oameni cu care nu aveam nimic, pe care nu îi cunoșteam. Un exercițiu extrem de empatie cu opresorul. Pentru că totul se desfășura în interiorul unui tub din beton, la un metru de spectator, într-un cadru extrem de intim în care e foarte dificil să rămâi conștient că este „doar teatru”. Cred că este un exercițiu extrem indiferent unde îl localizezi, așa că nu aș spune că doar comunitatea din Timișoara mai are multe de învățat la acest capitol. Dar eu cred că este foarte bine că mai avem multe de învățat. Ori pentru mine frumusețea constă în drumul ăsta mereu plin de surprize și de lecții de învățat.

Cum ai simțit publicul?

Cred că era destul de diferit dacă ne luam timp, vreo două săptămâni, să cunoaștem oamenii din cartier, înainte

de a concepe spectacolul. Să mergem la piață, să stăm cu copiii în spatele blocului, cu lumea pe băncuță, cu muncitorii la birt. La nici 20 de metri de locul unde am jucat este un birt căruia lumea-i zice „La trei păduchi”. E un loc cum nu am mai văzut până acum. Era plin exclusiv cu bărbați, de dimineața devreme până seara târziu. La orice oră mergeam, de-abia găseam o masă afară. La fiecare masă vedeam unul sau mai mulți bărbați cu un pahar mare de țarie și o halbă de bere cu trei lei cincizeci. Majoritatea celor de la mese erau singuri chiar și atunci când stăteau mai mulți la o masă. Nu puneau preț pe socializare. La fiecare 20 - 30 de minute oprea un autocar cu navetiști de la fabricile din apropiere: cei de la mese își sorbeau din mers ultimele guri din pahare și fugeau către autocar, cei din autocar se prăbușeau obosiți în scaunele încă calde din birt. Schimb de tură.

Publicul a fost extrem de divers, poate cel mai divers public pe care l-am avut vreodată. Am decis împreună cu Ana că vom rămâne cu textele în mână, pentru a face un pic mai clară convenția că ceea ce se întâmplă acolo în tub nu e pe bune, e teatru. Chiar și așa, la fiecare spectator aveam o strângere de inimă că prea îl agresăm și trebuia mereu să ne adaptăm cumva organic, să reglăm intensitatea la care jucam scenele în funcție de un fel de intuiție empatică despre „cât poate duce” persoana din fața noastră.

După acest proiect, dar și din altele în care ai participat, tu fiind și actor, ai putea spune că Timișoara are un "vibe" cultural? Dacă da, cum l-ai caracterizat.

Dacă mă întrebi dacă se simte că Timișoara urmează să fie Capitală Europeană a Culturii în 2021, răspunsul e fără îndoială da. Se întâmplă tot mai multe lucruri, oamenii încep să ia tot mai în serios artiștii și arta. De la simpli cetățeni la autorități și mediul de business, oamenii încep să realizeze că arta și cultura sunt necesare.

LA PAS (SLOWING DOWN)

Mihaela Veșan - director CRIES

Mihaela Veșan, Gustul ca Patrimoniu, parte a proiectului La Pas asociază "gustul"/mâncarea cu patrimoniul. Această asociere a ridicat întrebări?

Timișoara nu este construită pe idei simplificatoare despre lume, iar oamenii care o animă se mândresc cu diversitatea locală, multiculturalismul și deschiderea față de alții..

Obiectivul proiectului nostru a fost să reamintească publicului larg cât de strânsă este legătura dintre hrană și cultură. Complexitatea relației depășește discuția despre gusturile și valorile noastre. Este esențială pentru înțelegerea civilizației umane. Gătitul este o activitate de rutină, dar care în fapt separă oamenii de restul viețuitoarelor. Pe de altă parte, practicile legate de mâncare, mâncatul împreună, partajarea hranei, povestirile schimbate deasupra mesei, toate acestea sunt acte cotidiene ale culturii conviețuirii.

În contextul Timișoara 2021, nu se poate face excepție de gastronomie, care este strâns legată de comunitate/istorie. Într-un anumit sens, voi faceți o reparație istorică introducând gastronomia/gustul într-un proiect cultural de mari dimensiuni. Pentru mine ăsta a fost gândul – se face dreptate! Sau: cum de nu ne-am gândit la asta?

Poate fi vorba despre simpla amintire, despre gust sau miros - știm fiecare ce concentrat de trăiri poate înmagazina o rețetă veche de bucate. Gastronomia unui loc oferă o perspectivă unică în istoria sa, atât din perspectiva identității diverselor grupuri etnice ce au trăit împreună, cât și a schimburilor complexe ce le-au avut, a influențelor reciproce și contagiunii culturale. Este un obiectiv extrem de ambițios, dar nu suntem singuri. Avem în Timișoara o școală de antropologie preocupată să valorizeze patrimoniul local, sunt decenii de muncă de cercetare și studii recente despre Banat, echipe interdisciplinare și trans-frontaliere. Avem oameni pasionați de gastronomie, bucătari și blogger-i culinari, scriitori și artiști preocupați. Chiar și sectorul de alimentație publică face progrese înspre o ofertă culinară pentru cei care vor să guste specificul local.

Voi nu urmăriți doar recuperarea istorică, ci încercați să fixați un model responsabil de consum și producție. Acest model poate impacta?

Parteneriatele de solidaritate pentru acces la hrană locală durabilă, dezvoltate sub numele ASAT – Asociația pentru Susținerea Agriculturii Țărănești, reprezintă un răspuns complex la problema alimentară, fiind atât o inițiativă de invoare, cât și una de reziliență. În ultimii 12 ani, de când am lansat modelul în Timișoara, proiectul s-a multiplicat prin munca unei comunități

de activiști. Parteneriatele între micii producători agricoli și consumatori sunt un angajament reciproc în care oamenii beneficiază în mod egal și integral de recolta de pe o anumită suprafață cultivată de agricultor. Acest angajament ferm pentru a susține o gospodărie agricolă printr-o retribuție echitabilă și corectă a muncii se face pe durata unui întreg sezon agricol, consumatorii asigurând astfel micii legumicultori împotriva unor riscuri inerente producției de piață. În schimb, agricultorii garantează o producție naturală sau organică, prin adoptarea unor practici de agro-ecologie, cât și prin cultivarea unor soiuri tradiționale de legume. Departe de a fi o inovație locală, Agricultura Susținută de Comunitate este astăzi unul dintre cele mai de succes modele de dezvoltare durabilă în agricultură, prezent pe toate continentele, sub diverse forme.

Cum ai simțit publicul, pe cei care s-au antrenat în aceste proiecte ale voastre?

Am observat în timp o creștere a interesului față de aceste teme, o deschidere mai mare față de problematizare critică și un mai mare interes pentru modele sustenabile de consum. Până acum, am abordat tematica hranei în special din perspectiva impactului social și de mediu. Prin proiectul La Pas întregim problematizarea hranei prin complexe conexiuni culturale.

Cum e Timișoara-gustul ca patrimoniu pentru tine?

Timișoara-gustul ca patrimoniu pentru mine este o călătorie nostalgică, marcată de vecinătăți pierdute, dacă ne gândim la omogenizarea etnică a orașului în ultima sută de ani. Totuși, nu poate fi vorba de un gust dominant, ci poate doar de un amestec de gusturi și nuanțe, în care contradicțiile nu sunt distructive.

Mi-ar plăcea să nu cădem totuși în fascinația gratuită a trecutului, ci să rămânem deschiși pentru gusturi noi. În 2021, vom fi o comunitate mai conștientă cu privire la importanța culturală a hranei, vom avea o înțelegere mai bună a gastronomiei

locale, vom aprecia mai mult artizanii și micii agricultori. Mizez pe acest tip de schimbare, atât în rândul concitadinilor noștri, cât și la nivelul instituțiilor publice și al sectorului ospitalității.

TRANSIT(E)

Simina Cuc - Ordinul Arhitecților din România, filiala Timișoara

Simina Cuc, ești architect. Timișoara 2021 e un proiect generos al cărui scop este și revitalizarea culturală a orașului. Concepția potrivit căreia cultura, atunci când ne referim la un oraș, se limitează la simple evenimente culturale este depășită. Un oraș cultural e, de fapt, o sinergie de energii din domenii diferite, doar aparent eterogene dar care, de fapt, construiesc identitatea unui loc. A vorbi despre arhitectură în context cultural /trebuie să devină un fapt comun. Orașul nu a fost obișnuit cu o astfel de abordare. S-a schimbat ceva între timp?

Din păcate schimbările în modul în care este percepută și discutată arhitectura necesită relativ mult timp pentru a se face simțite, tocmai datorită faptului că țin de o anumită cultură urbană – iar cultura nu se schimbă peste noapte.

Există însă un număr de proiecte/ programe culturale strategice pe care Filiala Timiș a Ordinului Arhitecților din România le implementează -cum ar fi Bienala de Arhitectură din Timișoara -BETA) în efortul constant de a expune și susține un fapt simplu: arhitectura reprezintă un act de cultură de interes public, cu implicații în toate palierele vieții unui oraș – urbanistice, economice, sociale și ecologice. Undeva, pe parcurs, însă, se întâmplă un scurt-circuit care duce la situația în care când se vorbește despre arhitectură, se vorbește doar în context cultural, doar în context economic, ș.a.m.d., perpetuând un fel de schizofrenie cu rezultate cel puțin neplăcute pentru oraș. Lipsște cu siguranță o perspectivă holistică, întregitoare. Ceea ce mă bucură în schimb, în mod deosebit este că în ultima perioadă au apărut multe proiecte culturale inițiate de persoane din alte sfere profesionale,

care încep să conștientizeze rolul important pe care arhitectura îl joacă în viața unui oraș.

Dacă vorbim despre arhitectură vorbim și de patrimoniu, dar și de noile curente europene, de revitalizare a spațiului. Cum se poate realiza asta având în vedere că există un anumit specific architectural – moștenire istorică, comunism "architectural", post-comunism?

Sunt două mari categorii de reconversii: cele care au ca obiect clădiri de patrimoniu, și cele în care se intervine pe construcții fără o valoare arhitecturală notabilă. Prima categorie necesită din punct de vedere arhitectural proiecte mai complexe, cu implicarea mai multor profesioniști și respectarea anumitor restricții pentru a genera o intervenție de calitate. A doua categorie presupune, în schimb, interesul unui investitor de a recicla o construcție existentă și de a o utiliza cât mai inteligent.

În peisajul timișorean în care există atât de multe ansambluri de clădiri clasate, există un pericol real de a fetișiza tot ceea ce e vechi și de a condamna orice intervenție nouă. Reconversiile sunt cel mai bun instrument de a demonstra o cale echilibrată, de mijloc.

Ce ne poți spune despre proiectul Transit(e)

Transit(e) este primul proiect implementat de Filiala Timiș a

Ordinului Arhitecților din România în contextul 2021, iar din acest punct de vedere ne-am orientat mult mai mult spre cum este percepută arhitectura și ce este perceput ca arhitectură de către publicul larg. Proiectul focusează pe Gara de Nord, un spațiu aparent lipsit de valoare arhitecturală, care pe deasupra are și o aura negativă destul de pronunțată. Am primit multe reacții în care Transit(e) a fost criticat că nu aduce de fapt lucrul de care are nevoie Gara de Nord cel mai mult și care ar fi fost așteptat de la niște arhitecți: o renovare. Aici cred că e cea mai nefericită neînțelegere a arhitecturii -- arhitectura nu este doar intervenție în spațiu, este cumulumul tuturor determinanților ce generează acea intervenție. Din această perspectivă, cred că am realizat doar un prim pas în schimbarea acestei mentalități prin proiectul Transit(e).

Cât despre interese private și interese comunitare, un spațiu ca și Gara este prin excelență un spațiu public. Peste tot în lume, gările sau hub-urile de circulație se transformă în spații multifuncționale care în multe cazuri contribuie la dezvoltarea zonei în care sunt amplasate. Iar în cazurile în care comunitatea din proximitate este implicată, sau când apar așa-numitele parteneriate public-private, toată lumea are de câștigat.

BEGA!

Norbert Tako - Centrul Cultural PLAI

Norbert Tako, la începutul toamnei, ai făcut posibil spectacolul Lumen, un spectacol al luminii, atipic în Timișoara. Sperăm cu toții, în perspectiva lui 2021, că astfel de eforturi ne vor face să ieșim din așa-zisa zonă de "provincie". Ce a însemnat pentru tine acest proiect?

LUMEN, spectacolul din cadrul programului BEGA! a însemnat unul dintre cele mai mari provocări din ultimii ani. A fost greu de comunicat pentru că singurul cuvânt corect pentru ce urma să facem era "spectacol", muzică, dans, teatru, acrobații, proiectții etc, sunt doar părți dintr-un tot unitar. Faptul că LUMEN nu a fost un import e una dintre cele mai mari bucurii ale echipei. Ne-am întâlnit cu oameni, am aflat poveștilor lor despre Timișoara, trăirile și proiecțiile lor pentru viitor, și am încercat să creăm o poveste cu care să relaționeze cât mai multe persoane deoarece în opinia noastră oamenii sunt cei care formează spiritul unui oraș și de aceea a fost important să implicăm cât de mult se poate comunitatea locală.

Din punct de vedere tehnic pentru realizarea lui au lucrat undeva spre 300 de oameni și am utilizat un întreg arsenal demn de un șantier mare de construcții.

Cum ai simțit publicul?

De mult nu am simțit atât interes pentru un eveniment cultural, mai ales că vorbim despre un spectacol ce a avut loc într-un spațiu uitat de memoria colectivă a orașului, important în trecut dar neutilizat în prezent.

Ce ne-a bucurat enorm a fost diversitatea celor care au venit să vadă ce se întâmplă pe Bega, în fostul port al orașului și reacțiilor sincere ale celor care nu au mai văzut astfel de spectacole. Acestea ne alimentează entuziasmul de a dezvolta programul BEGA!

Dacă ar fi să definești pulsul cultural al Timișoarei de acum ceva timp și cel de acum, dacă simți că Timișoara se "destelește" din rigiditatea ei, din felul cum neunitar-cultural și ușor fumat? E mult spus?

Cred de mai mulți ani că Timișoara are două tipuri de public, cei care știu foarte clar ce fel de eveniment le place sau doresc să descopere (de aici și evenimentele foarte nișate din Timisoara și lipsa unui eveniment

mainstream) și un public temător în a descoperi. BEGA! vrea să atingă exact acest public, oferindu-le expunere și câteodată ducând evenimentele mai aproape de ei, pentru că ei vor fi principalii ambasadori pentru turiștii ce vor veni în 2021.

MEMORIILE CETĂȚII

IRLO

Arta pe care o "practici", graffiti, presupune, din partea privitorului, o anumită /deschidere, pentru că graffiti e un gen de artă destul de puțin timp acceptat în România ca formă de artă. Cum vezi Timișoara în perspectiva lui 2021, oraș pe care îl știm că are o anumită rezistență față de schimbare, iar 2021 ar putea fi o șansă. Experiențele tale cu Timișoara îți dau/ speranța că e posibil să fie așa?

Îmi amintesc de anii 2001, 2002 când în Timișoara s-au strâns majoritatea din grafferii din România la concursul de sub pod. Pe atunci nu erau foarte mulți grafferii, nu se întâmplau prea multe întâlniri, fenomenul era abia la început și totuși Timișoara era acolo. Să nu uităm de Fisart e cel mai vechi festival de specialitate din România.

Cum simți publicul timișorean în legătură cu arta pe care tu o practici? Graffiti presupune o interacțiune mult mai directă decât expunerea în galerii.

Înțeleg nemulțumirile unora legate de partea "vandal" a graffitiului, dar până la urmă așa a început această artă rebelă. Nu a cerut voie nimănui pentru a ieși în stradă. După niște ani avem acum ceea ce se numește street art. N-aș spune că s-a inventat ceva nou cât poate a fost o întoarcere la muralism și ce însemna arta pereților, ne putem întoarce înapoi în timp până la arta peșterii. Am observat o mai mare deschidere a oamenilor spre street art și muralism decât spre partea de lettering a graffitiului. S-au făcut sondaje în Germania apropo de ce ar prefera oamenii să vadă în lucrări murale. Majoritatea a spus că plante și animale.

Cred că există numeroase categorii de public pentru diverșii artiști și feluri de artă. Nu îmi dau seama dacă în Timișoara ar exista ceva specific, dar știu că există o supărare pe cei care își scriu numele pe toți pereții. Cred că are un imens potențial ca oraș și oameni și sunt convins că o să fie și fructificat până în 2021 și sper că și după.

Ce ne poți spune despre tema ta: Marea unire, cu ocazia Centenarului, o pictură murală?

Imaginea horei îmi pare ca reunește ideea de unitate prin artă (dans în cazul de față). Sunt fascinat de folclorul românesc și preiau des teme din el. Cu ocazia și în contextul proiectului Memoriile cetatii mi s-a părut mai potrivit că niciodată.

Ziar realizat de către

**Asociația Timișoara 2021-
Capitală Europeană a Culturii**

Director executiv: Simona Neumann

Grafică și design: Ștefan Lucuț, Eduard Mureșan, Vlad Brăneanu

Colaboratori: Chris Torch, Florentina Fekete Muller, Bogdan Cotîrță, Ionuț Suciu, Alina Pintilie, Daniela Rațiu, Codruța Toma

Tipografie: SC Garamond Tipografie SRL Cluj

Sponsori TM2021: TAROM S.A., Ursus Breweries, SC Beta Optic Srl